

Súdny dvor ako partner na dialóg

Michal Kianička

Hlavné tézy

- prejudiciálne konanie
  - úprava a povaha
  - úlohy SD a národných súdov
  - kto, koho a na čo sa pýta
  - osobitné konania
- príklady z judikatúry

PREJUDICIÁLNE KONANIE

Terminológia

prejudiciálne otázky

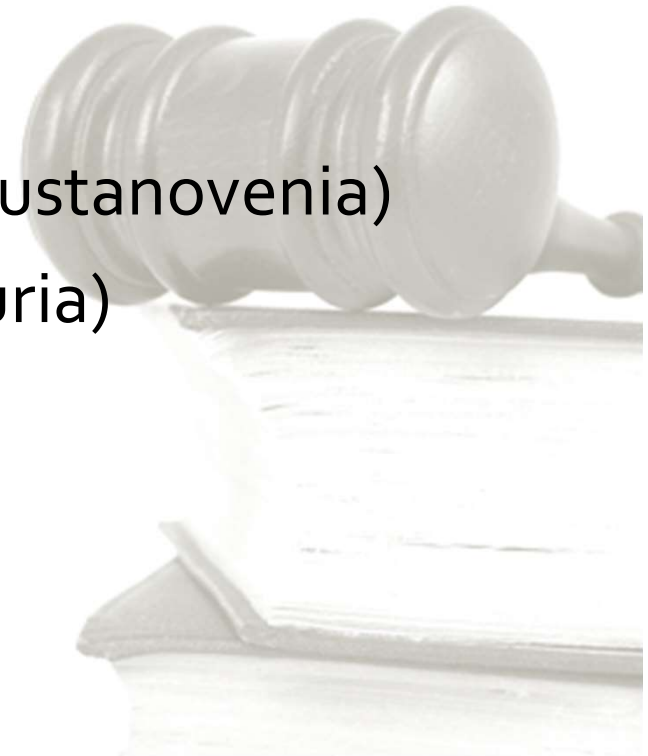
návrh na začatie prejudiciálneho konania

prejudiciálne konanie

Úprava – EÚ (I)

- **primárne právo**
  - čl. 267 ZFEÚ
  - čl. 23 a nasl. Štatútu SD
- **sekundárne právo**
  - čl. 93 až 118 RP SD (+ všeobecné ustanovenia)
  - súvisiace rozhodnutia (napr. e-Curia)

Úprava – EÚ (II)

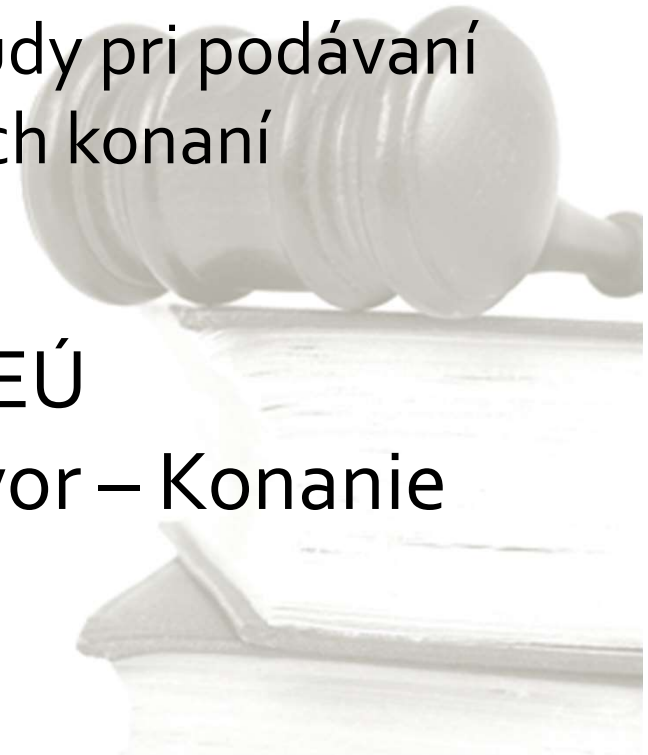

- **softlaw**

- Praktické pokyny pre účastníkov konania v konaniach pred Súdnyim dvorom
- Odporúčania pre vnútroštátne súdy pri podávaní návrhov na začatie prejudiciálnych konaní

⇒ všetko prehľadne na webe SD EÚ

<http://curia.europa.eu> – Súdny dvor – Konanie

Úprava SR - prehľad

CSP

- čl. 3 (1)
- § 162 (1) c)
- § 397 e)

CMP

- čl. 2 (1)
- § 128 b)

SSP

- § 100 (1) c)
- § 185 b)
- § 187 (2)
- § 472 c)

TP

- § 7 (1 a 3)
- § 238 (4)
- § 241 (3)
- § 244 (4)
- § 283 (1 a 4)
- § 290 (1 a 4)
- § 318 (1)
- § 320 (1) d)

Povaha

- **súdny systém EÚ** (čl. 19 ods. 1 ZEÚ)
= SD + súdy členských štátov
- **dialóg / spolupráca**
- **základ**, kľúčový prvok súdneho systému EÚ
  - Stanovisko 1/09 *JPS* [68, 69], Stanovisko 2/13 *EDLP* [176], C-416/10 *Križan a i.* [66]
- súčasť **uceleného/kompletného systému** opravných/právnych prostriedkov v práve EÚ
  - C-72/15 *Rosneft* [66]

Rozdelenie úloh

„V rámci postupu upraveného v článku 267 ZFEÚ sú [...] úlohy Súdneho dvora a vnútroštátneho súdu jasne oddelené ...“

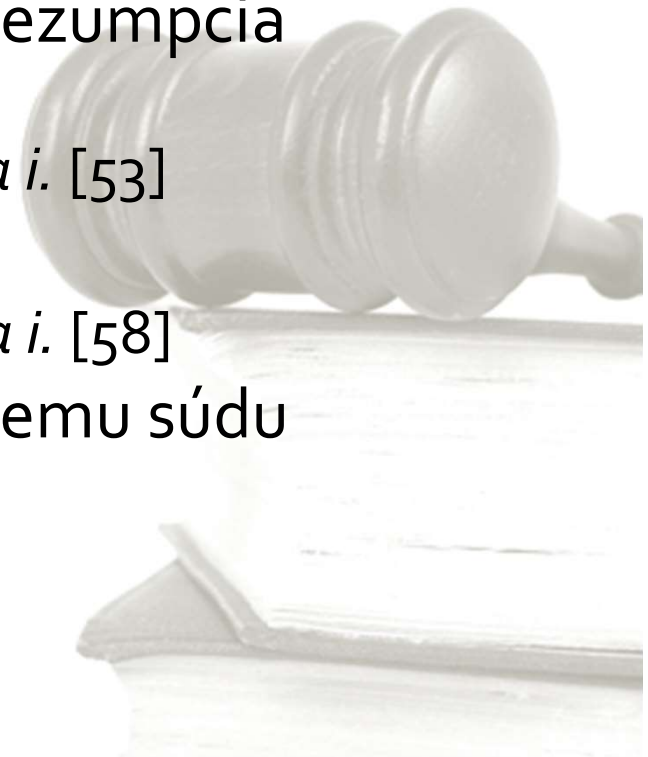
*C-416/10 *Križan a i.* [58]*

Úlohy vnútroštátneho súdu

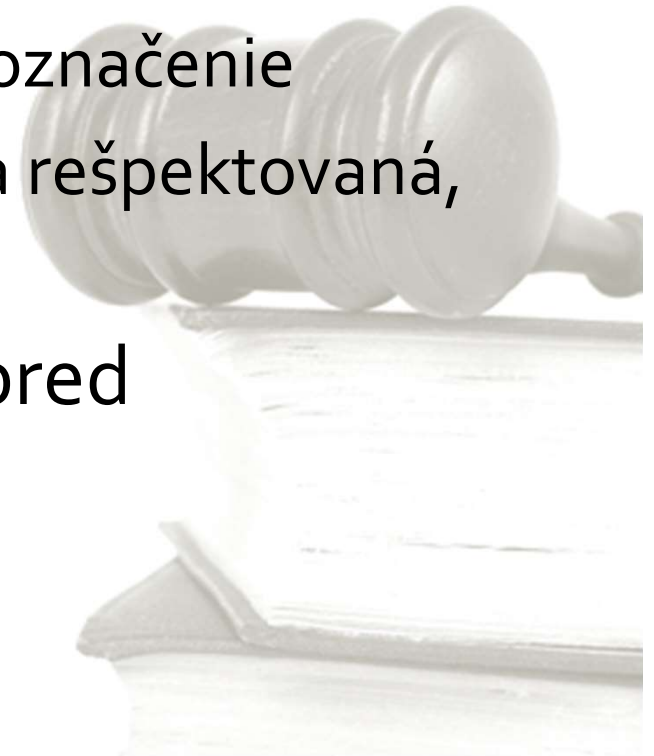
- národný sudca = prvý európsky sudca
  - zabezpečenie plnej účinnosti práva EÚ
- zodpovednosť za rozhodnutie vnútroštátneho sporu – posúdenie potreby prejudiciálneho konania a relevantnosti položených otázok – prezumpcia relevantnosti
  - C-33/17 *Čepelnik* [20], C-416/10 *Križan a i.* [53]
- výklad vnútroštátneho práva
  - C-33/17 *Čepelnik* [24], C-416/10 *Križan a i.* [58]
- prislúcha/prináleží overiť vnútroštátnemu súdu
  - C-416/10 *Križan a i.* [86]

Kto je vnútroštátny súd (I)

- **autonómny pojem „súd“** na účely čl. 267 ZFEÚ
  - výlučne otázka práva EÚ
  - nie je rozhodujúce vnútroštátne označenie
  - vnútroštátna definícia – spravidla rešpektovaná, avšak prekračovaná
- **funkčné** poňatie má prednosť pred formálnym

Kto je vnútroštátny súd (II)

nezávislý

stály

zriadený
zákonom

s obligatórnou
právomocou

rozhodujúci v
sporovom
konaní (konaní
súdnej povahy)

riadiaci sa
platnými
právnymi
predpismi

Úlohy SD

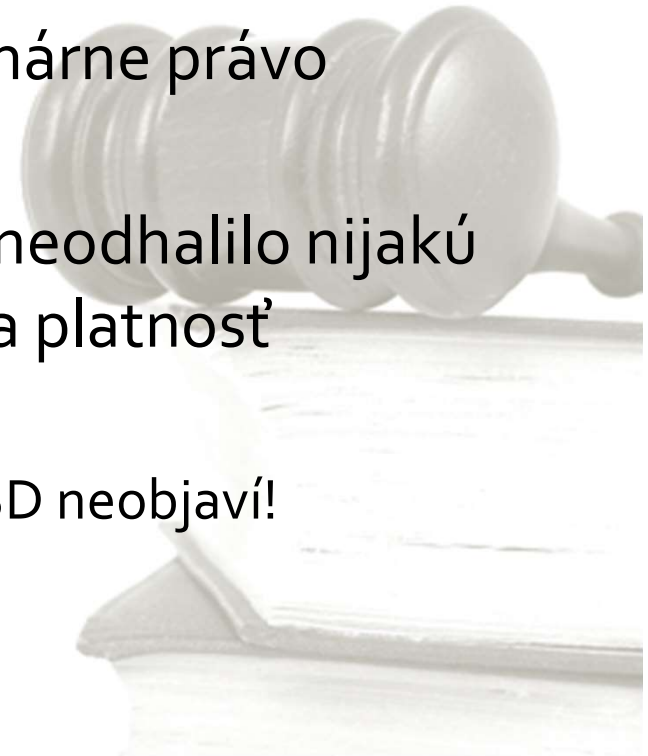
- **monopoly** k právu EÚ
  - konečný výklad – Stanovisko 2/13 *EDLP* [246]
  - vyhlásenie neplatnosti – C-362/14 *Schrems* [61]
- **záväzný** výsledok pre vnútroštátny súd
  - C-416/10 *Križan a i.* [69]
  - bežne – inter partes / kvázi *erga omnes*
  - platnosť – *erga omnes*
  - časové účinky – možnosť obmedzenia
- nemá právomoc „uplatňovať“ právo EÚ na konkrétny prípad

Na čo sa pýtať? (I)

- **výklad primárneho práva EÚ**
  - Charta nie samostatne! – čl. 51 Charty
- **platnosť alebo výklad sekundárneho práva EÚ**
  - vrátane aktov, ktorými sa mení primárne právo
    - C-370/12 *Pringle* [30-37]
  - čarovná formulka, že preskúmanie neodhalilo nijakú skutočnosť, ktorá by spochybňovala platnosť
    - C-493/17 *Weiss a i.* [158]
    - neznamená, že v budúcnosti nič také SD neobjaví!

Na čo sa pýtať? (II)

- SD môže
  - otázku **preformulovať**, dokonca zmeniť otázku z výkladu na platnosť
    - C-362/14 *Schrems* [1, 35, 36, výrok]
  - pridať aj **iné ustanovenia práva EÚ**, na ktoré sa vnútroštátny súd nepýta
    - C-326/17 *RDW a i.* [65]
  - nezaoberať sa takými, o ktorých vnútroštátny súd **výslovne uvedie, že ich výklad nepotrebuje**
    - C-412/17 a C-474/17 *Touring Tours und Travel* [37, 38]

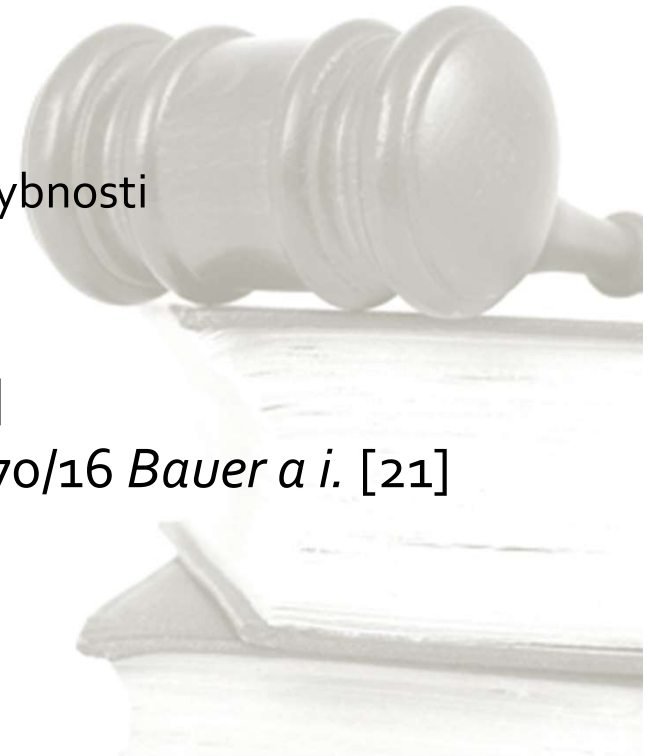
Nespoliehať sa!

Možnosť / povinnosť pýtať sa

- **nižšie súdy** – v zásade možnosť
  - **platnosť** aktu – povinnosť!
  - 314/85 *Foto-Frost* [11 – 20], C-344/04 *International Air Transport Association* [27 – 32]
- **súdy posledného stupňa** – povinnosť
  - **výnimky** – 283/81 *Cilfit a i.* [21]
    - netýka sa prejednávanej veci
    - *acte clair(e)* – o výklade nijaké dôvodné pochybnosti
    - *acte éclairé* – ustálená judikatúra
- zachovanie možnosti, aj ak
  - sú pravidlá jasné – C-416/10 *Križan a i.* [56]
  - už existuje judikatúra SD – C-569/16 a C-570/16 *Bauer a i.* [21]

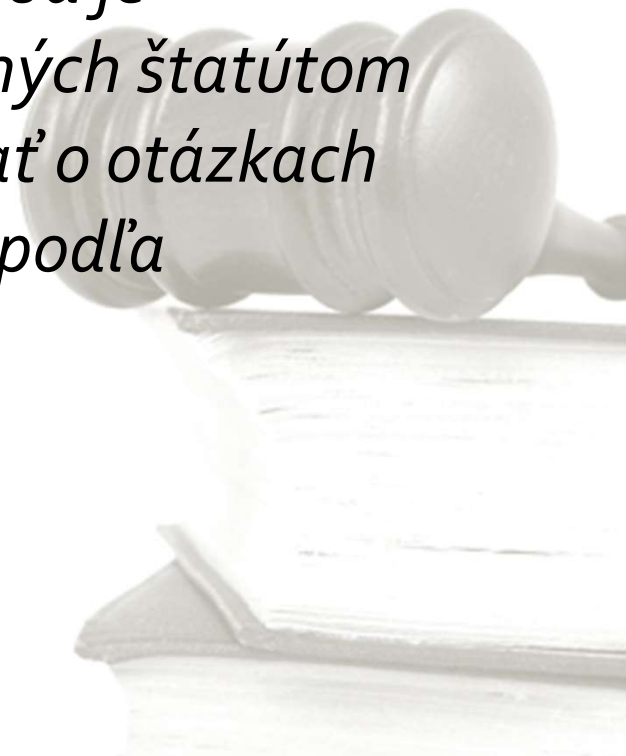

Kto odpovedá

- Súdny dvor
- Všeobecný súd
  - čl. 256 ods. 3 ZFEÚ: „ Všeobecný súd je v osobitných oblastiach ustanovených štatútom príslušný prejednávať a rozhodovať o otázkach predložených na predbežný nález podľa článku 267.“
  - doposiaľ nevyužitý

Osobitné typy konaní

- čl. 23a Štatútu SD
- **skrátené**
  - čl. 105 a 106 RP SD
  - bez zbytočného odkladu = „rýchlo“
- **naliehavé**
  - čl. 107 až 114 RPSD
  - len priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti
  - PPU – *procédure préjudicielle d'urgence*
  - „veľmi rýchlo“
- na návrh – výnimočne *ex offo*

Z JUDIKATÚRY SD PRE OBLASŤ ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Prípady

- slovenské prípady
  - C-240/09 *Vlk* ①
  - C-243/15 *Vlk* ②
  - C-416/10 *Križan a i.* (pezinská skládka)
- iné zaujímavé prípady
  - C-379/15 *Association France Nature Environnement*
  - C-529/15 *Folk*
  - C-329/17 *Prenninger*

C-240/09 *Vlk* ① (I)

Relevantné právo EÚ:

- Aarhuský dohovor (AD)
  - smernica **92/43/EHS** o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (smernica o biotopoch)
  - smernica **2003/4/ES** o prístupe verejnosti k informáciám o životnom prostredí
  - smernica **2003/35/ES**, ktorou sa ustanovuje účasť verejnosti pri navrhovaní určitých plánov a programov týkajúcich sa životného prostredia

C-240/09 *Vlk* ① (II)

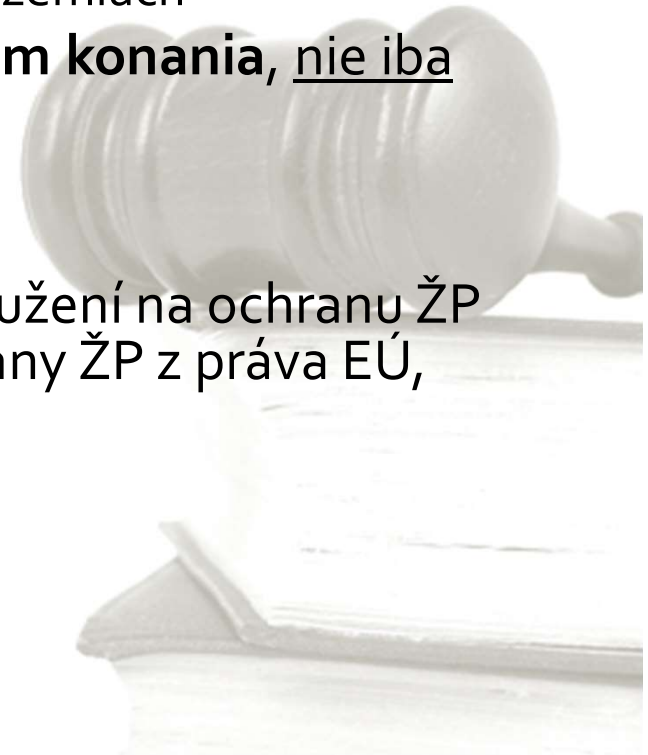

O čo išlo:

- správne konania o
  - výnimke z ochrany chránených živočíchov (medveď hnedý)
  - vstupe do chránených území
  - použítí chemických prípravkov v chránených územiach
- LZ VLK chcelo byť plnohodnotným **účastníkom konania**, nie iba zúčastnenou osobou

Čo sa riešilo:

- Vyplýva aktívna legitimácia jednotlivcov / združení na ochranu ŽP na napadnutie rozhodnutia o výnimke z ochrany ŽP z práva EÚ, najmä vzhľadom na čl. 9 (3) AD?
- Má čl. 9 (3) AD priamy účinok?

C-240/09 *Vlk* ① (III)

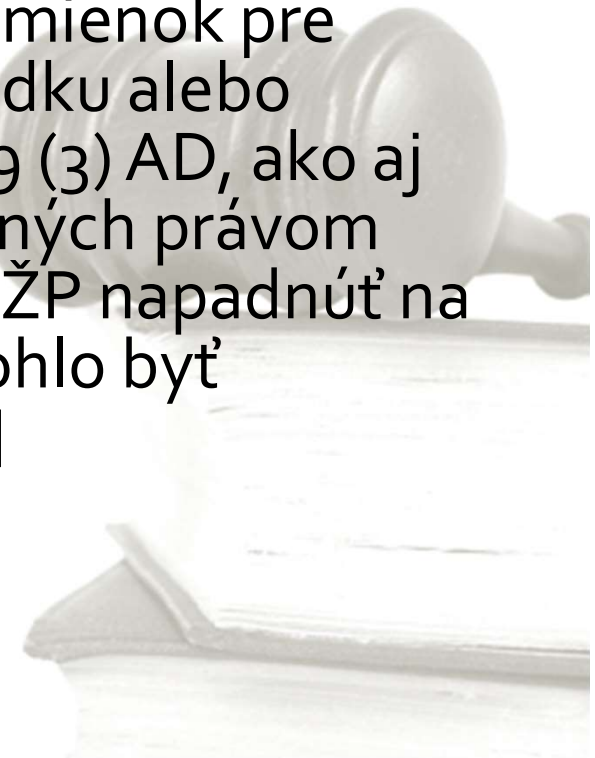
Čo na to SD:

- žiadosť o **skrátene konanie** ⇒ zamietnutá
- neprijaté dôvody uvedené NS SR [10 – uzn.]
  - veľké množstvo žalôb v danej oblasti a
  - skutočnosť, že vysoký počet žiadostí o povolenie výnimky z pravidiel ochrany ŽP môže predstavovať hrozbu škody na majetku alebo zdraví osôb, ak sa včas nevybavia
- k **prípustnosti** – pozor na chybu v preklade [25]

C-240/09 *Vlk* ① (IV)

- čl. 9 (3) AD nemá priamy účinok [45]
  - SD má právomoc na jeho výklad [43]
  - irelevantné, že nariadenie 1367/2006 sa týka iba inštitúcií EÚ [41]; záujem na jednotnom výklade! [42]
- výklad vnútroštátnych procesných podmienok pre podanie správneho opravného prostriedku alebo žaloby – maximálne zohľadniť ciele čl. 9 (3) AD, ako aj cieľ účinnej súdnej ochrany práv priznaných právom EÚ, aby mohla organizácia na ochranu ŽP napadnúť na súde správne rozhodnutie, ktoré by mohlo byť v rozpore s právom EÚ v oblasti ŽP [51]
  - zásady ekvivalencie a efektivity [48]

C-243/15 *Vlk* ② (I)

Relevantné právo EÚ:

- čl. 47 Charty
- Aahruský dohovor (**AD**)
- smernica **92/43/EHS** o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a rastlín (o biotopoch)

C-243/15 *Vlk* ② (II)

O čo išlo:

- opäť **účastník konania v. zúčastnená osoba**;
  - nadväznosť na *Vlk* ① [26]
- stavba plotu, rozšírenie zvernice na chov jelenej zveri v chránenom území
- vnútroštátne súdy
  - KS TN 2x rozhodol v prospech LZ VLK
  - NS 2x rozhodnutie KS zrušil a vrátil
  - prejudiciálne konanie až pri treťom rozhodovaní NS

C-243/15 *Vlk* ② (III)

Čo sa riešilo:

- Je v poriadku, ak
  - správne konanie vo veci môže skončiť predtým, ako sa vyjasní, či má byť združenie na ochranu ŽP účastníkom konania a
  - po skončení správneho konania vo veci sa žaloba tohto združenia, ktorým sa domáha postavenia účastníka konania, automaticky zamietne a združenie sa odkáže sa na inú žalobu?

C-243/15 *Vlk* ② (IV)

Čo na to SD:

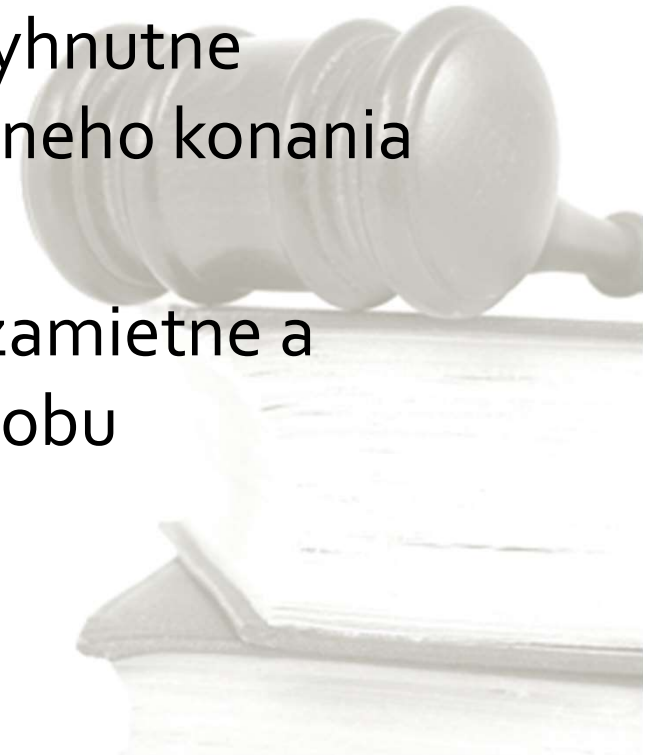
- uznal svoju **právomoc** na výklad čl. 47 Charty [53]
  - vykonávanie práva EÚ [52] – práva organizácie na ochranu ŽP podľa čl. 6 (3) smernice 92/43v spojení s čl. 6 (1) b) AD
  - SD zdôraznil
    - lojálnu spoluprácu – čl. 4 (3) ZEÚ
    - povinnosť ČŠ ustanoviť v oblastiach pokrytých právom EÚ prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany – čl. 19 (1) ZEÚ

C-243/15 *Vlk* ② (V)

- čl. 47 Charty v spojení s čl. 9 ods. 2 a 4 AD **bráni** tomu, že
  - o účasti zrušenia na ochranu ŽP v konaní na základe žaloby sa nemusí nevyhnutne rozhodnúť pred skončením správneho konania vo veci a že
  - uvedená žaloba sa automaticky zamietne a zrušenie sa odkáže sa na inú žalobu

C-243/15 *Vlk* ② (VI)

- aké **rozhodnutia** podľa čl. 6 (3) smernice 92/43 sú rozhodnutiami patriacimi do pôsobnosti čl. 9 (2) AD [56, 57]
- právomoc SD stanoviť **kritériá**, ktoré má následne aplikovať vnútroštátny súd pri posúdení, ktoré patrí jedine jemu [64]
- **zúčastnená osoba** nie je rovnocenná s **účastníkom konania** [67]; osobitne, nevyhnutnosť postavenia účastníka konania na podanie žaloby proti rozhodnutiu vo veci [69, 71]
- riziko „**jednostrannosti**“ správneho konania, bez náležitého zastúpenia záujmu na ochrane ŽP [70]

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (I)

Relevantné právo EÚ:

- čl. **267** ZFEÚ
- Aarhuský dohovor (**AD**)
- smernica Rady **96/61/ES** o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia
- (smernica **85/337/EHS** o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie)
- čl. **17** Charty

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (II)

O čo išlo:

- skládka odpadov v Pezinku
- práva dotknutej verejnosti
- územné rozhodnutie
- obchodné tajomstvo
- EIA
- vlastnícke právo / právo na majetok prevádzkovateľa

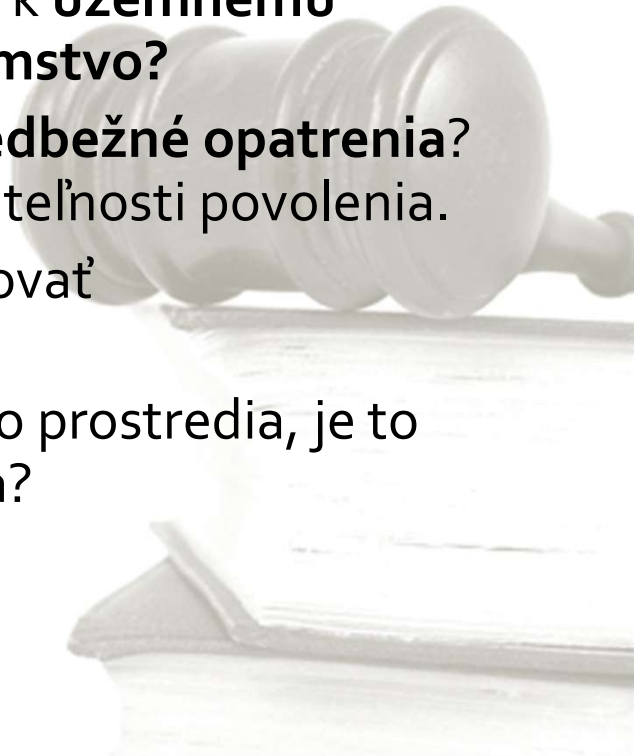

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (III)

Čo sa riešilo:

- Musí sa **NS SR** riadiť názorom **ÚS SR**, ak pochybuje o súlade s právom EÚ? Právomoc/povinnosť ohľadom prejudiciálneho konania.
- Môže sa dotknutej verejnosti odoprieť prístup k **územnému rozhodnutiu** s odvolávkou na **obchodné tajomstvo**?
- Má mať dotknutá verejnosť právo žiadať o **predbežné opatrenia**?
Prevádzka zariadenia, dočasný odklad vykonateľnosti povolenia.
- (Môže sa platnosť raz vykonaného **EIA** predlžovať „donekonečna“?)
- Ak súd zruší povolenie kvôli ochrane životného prostredia, je to zásah do **vlastníckeho práva** prevádzkovateľa?

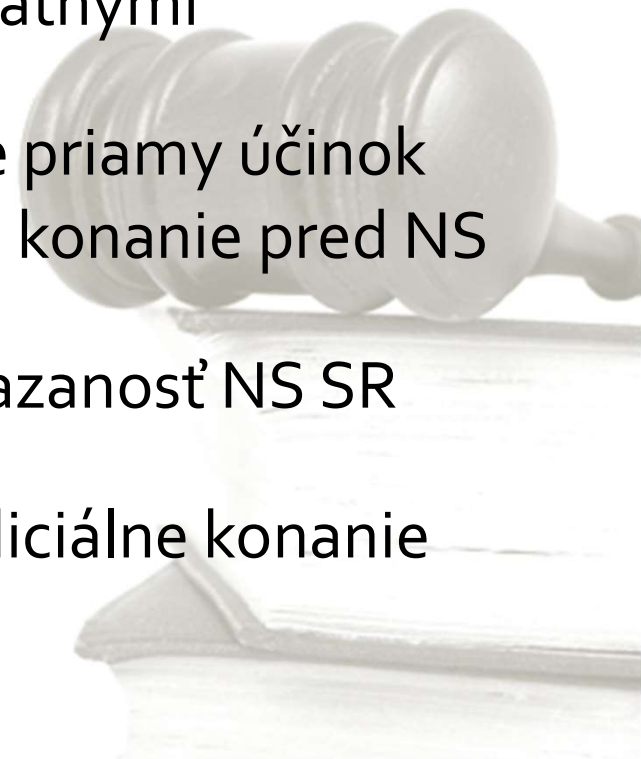

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (IV)

Niečo k (ne)prípustnosti

- ako neargumentovať v prospech neprípustnosti
- [49] – vraj neprípustné, lebo
  - v plnom rozsahu upravené vnútroštátnymi transpozičnými ustanoveniami
  - vďaka transpozícii nemajú smernice priamy účinok
  - otázky mali byť položené skôr (prvé konanie pred NS SR)
  - otázky sú zbytočné vzhľadom na viazanosť NS SR právnym názorom ÚS SR
  - nikto z účastníkov nežiadal o prejudiciálne konanie

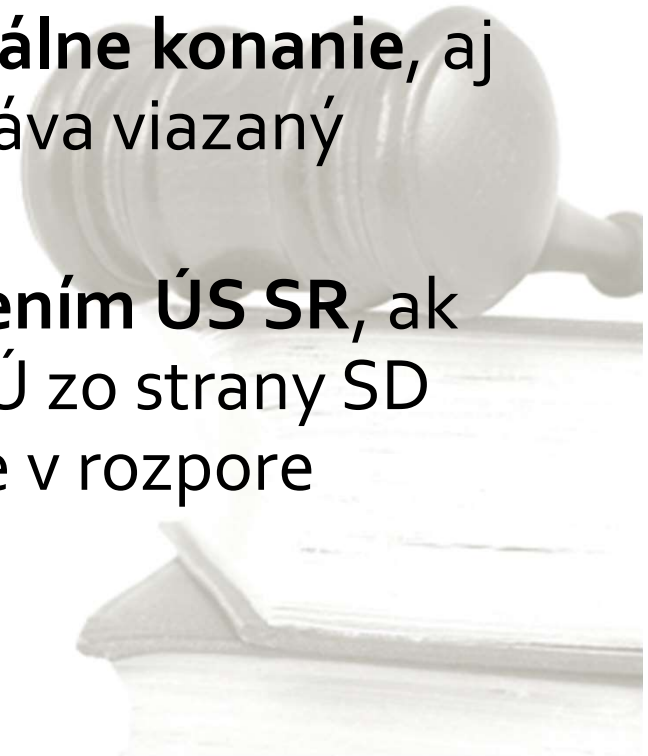
C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (V)

Čo na to SD:

- **NS SR**

- je súd **posledného** stupňa [72]
- má **povinnosť** iniciovať **prejudiciálne konanie**, aj ak je v zmysle vnútroštátneho práva viazaný rozhodnutím ÚS SR [72]
- má **povinnosť** neriadiť sa **posúdením ÚS SR**, ak sa po záväznom výklade práva EÚ zo strany SD domnieva, že posúdenie ÚS SR je v rozpore s právom EÚ [69, 70]

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (VI)

- **územné rozhodnutie [79]**

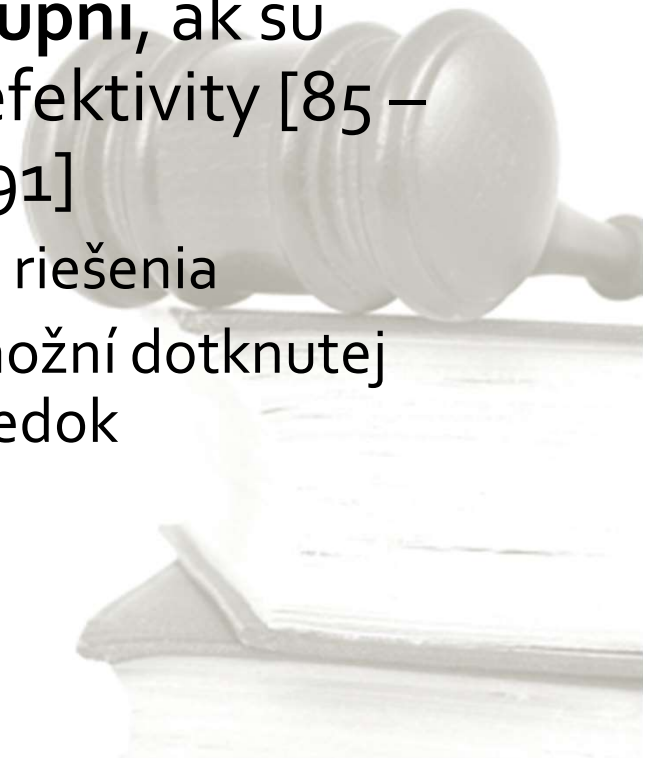
- je podkladom pre vydanie konečného rozhodnutia o povolení/nepovolení prevádzky
- obsahuje pre dotknutú verejnosť relevantné informácie (dosah projektu na ŽP, podmienky uložené prevádzkovateľovi a pod.)
- musí byť pripojené k žiadosti o povolenie

⇒ **dotknutá verejnosť** k nemu musí mať prístup, a to v zásade od začiatku [91] konania

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (VII)

- **nesprístupnenie** územného rozhodnutia
  - nemožno odôvodniť ochranou **obchodného tajomstva** [82] (určite nie ako celku [83])
  - môže byť **zhojené na druhom stupni**, ak sú dodržané zásady ekvivalencie a efektivity [85 – 87]; konkrétne podmienky [89 – 91]
    - ešte sú otvorené všetky možnosti a riešenia
    - náprava v tomto štádiu konania umožní dotknutej verejnosti mať účinný vplyv na výsledok rozhodovacieho konania

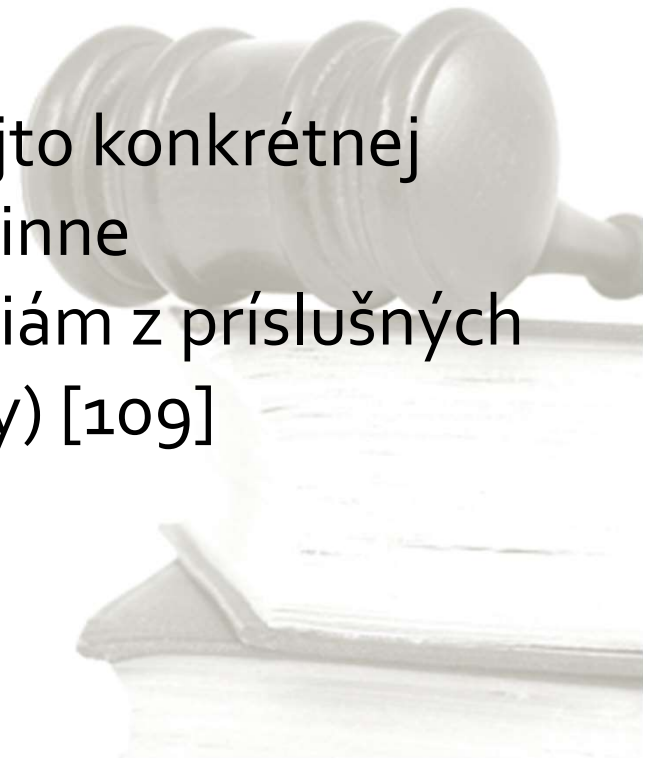

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (VIII)

- **predbežné opatrenia**

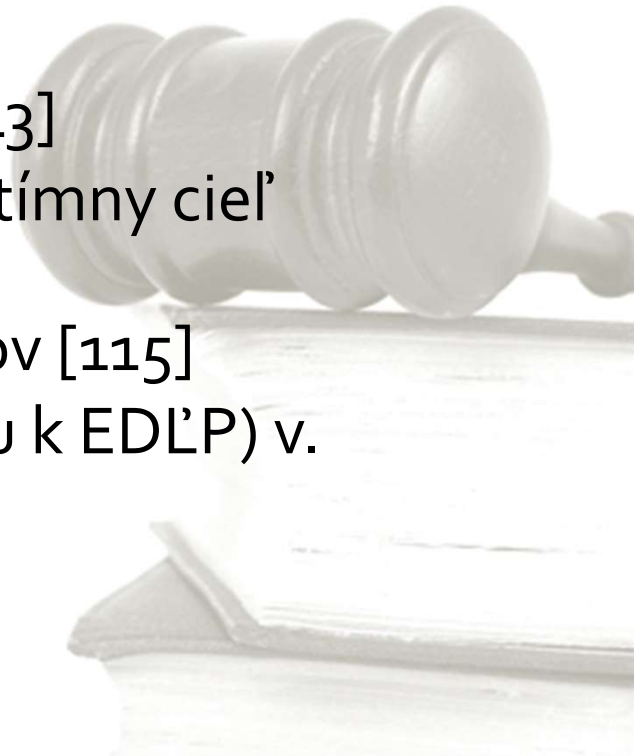
- *všeobecne* – vnútroštátny súd musí mať možnosť ich nariadiť s cieľom zabezpečiť plnú účinnosť práva EÚ [107]
- *konkrétne* – vyžaduje sa to aj v tejto konkrétnej oblasti, lebo inak by sa nedalo účinne predchádzať znečisťovaniu (emisiám z príslušných činností do ovzdušia, vody a pôdy) [109]

C-416/10 *Križan a i.* - pezinská skládka (IX)

- rozhodnutie vnútroštátneho súdu, ktorým zruší povolenie vydané v rozpore s právom EÚ **nemôže samo osebe** predstavovať nedôvodný zásah do **vlastníckeho práva** prevádzkovateľa podľa čl. 17 Charty [116]
  - vlastnícke právo nie je absolútne [113]
  - ochrana životného prostredia = legitímny cieľ všeobecného záujmu [114]
  - proporcionálne – rovnováha záujmov [115]
  - otázka (čl. 1 Dodatkového protokolu k EDĽP) v. odpoveď (čl. 17 Charty; [111])

C-379/15 *Association France Nature Environnement* (I)

Relevantné právo EÚ:

- smernice **2001/42/ES** o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie
- čl. **267** ZFEÚ

C-379/15 *Association France Nature Environnement* (II)

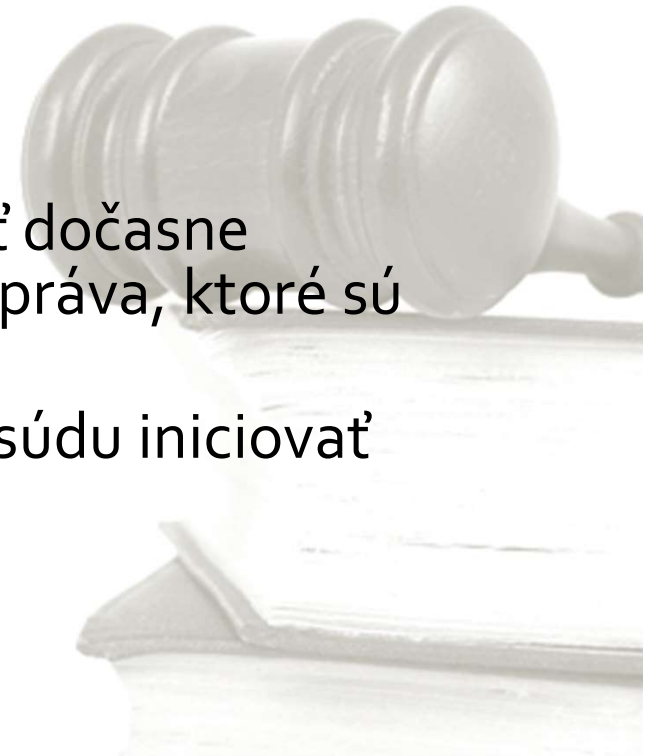

O čo išlo:

- francúzska asociácia združení na ochranu životného prostredia
- chýbajúca správna autonómia určitých orgánov životného prostredia

Čo sa riešilo:

- možnosť vnútroštátneho súdu ponechať dočasne v platnosti ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú v rozpore s právom EÚ – podmienky
- nadväzujúca povinnosť vnútroštátneho súdu iniciovať prejudiciálne konanie

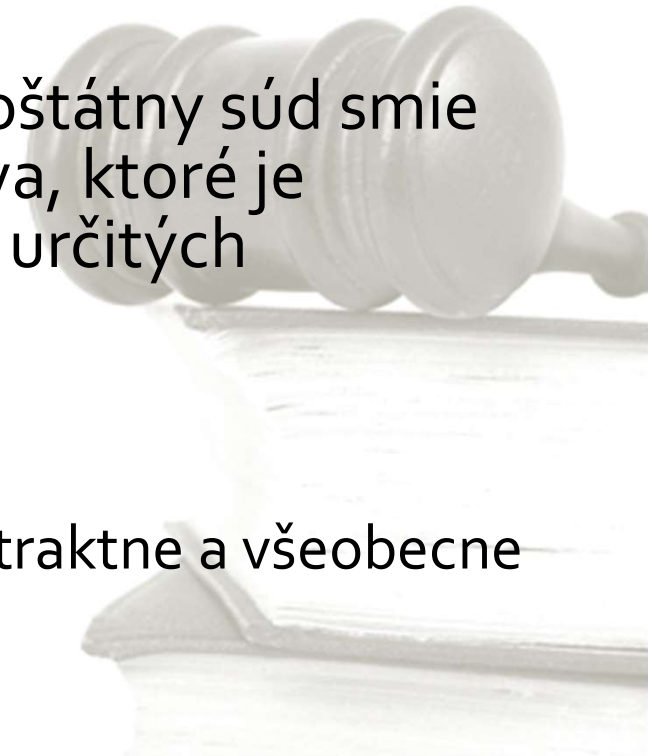

C-379/15 *Association France Nature Environnement* (III)

Čo na to SD – druhá otázka:

- všeobecne – iba SD smie výnimočne a z naliehavých dôvodov právnej istoty dočasne pozastaviť „účinnok neuplatnenia“ – právo EÚ v. nesúladné vnútroštátne právo [33]
- v práve životného prostredia – vnútroštátny súd smie zachovať účinky vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s právom EÚ [34]; avšak za určitých podmienok
  - „cesta“ vo vnútroštátnom práve
  - výnimočne
  - v jednotlivých prípadoch, teda nie abstraktne a všeobecne

C-379/15 *Association France Nature Environnement* (IV)

- navyše – podmienky z C-41/11 *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne*
  - riadne prebratie práva EÚ
  - nový akt to nevyrieši
  - právne vákuum – ešte nepriaznivejší vplyv na životné prostredie
  - na nevyhnutne potrebný čas

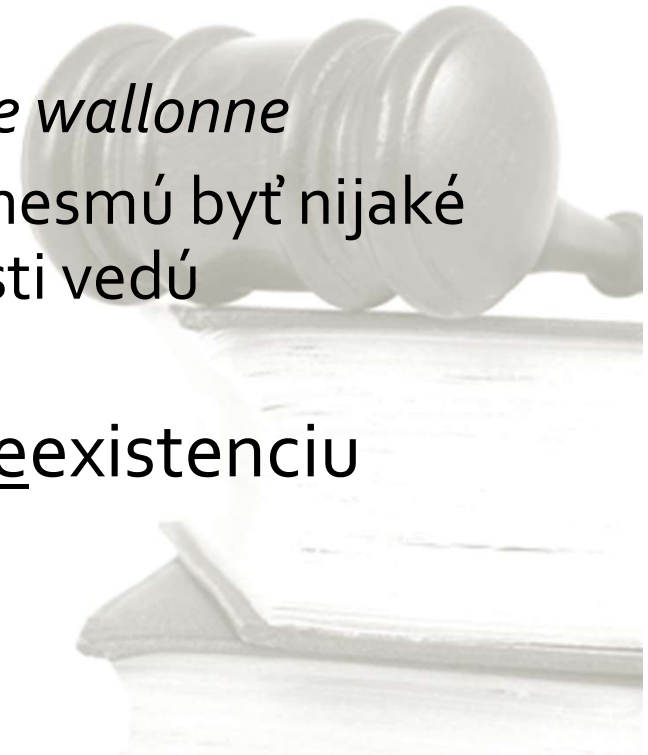

C-379/15 *Association France Nature Environnement* (V)

Čo na to SD – prvá otázka:

- pripomenutie rozsudku 283/81 *Cilfit a i.*
- treba skúmať stav práva EÚ [51, 52]
  - nebola iná judikatúra ako C-41/11 *Inter-Environnement Wallonie a Terre wallonne*
  - výnimočná povaha (prvá otázka) – nesmú byť nijaké pochybnosti – aj menšie pochybnosti vedú k povinnosti obrátiť sa na SD
- povinnosť podrobne odôvodniť neexistenciu pochybností [52]

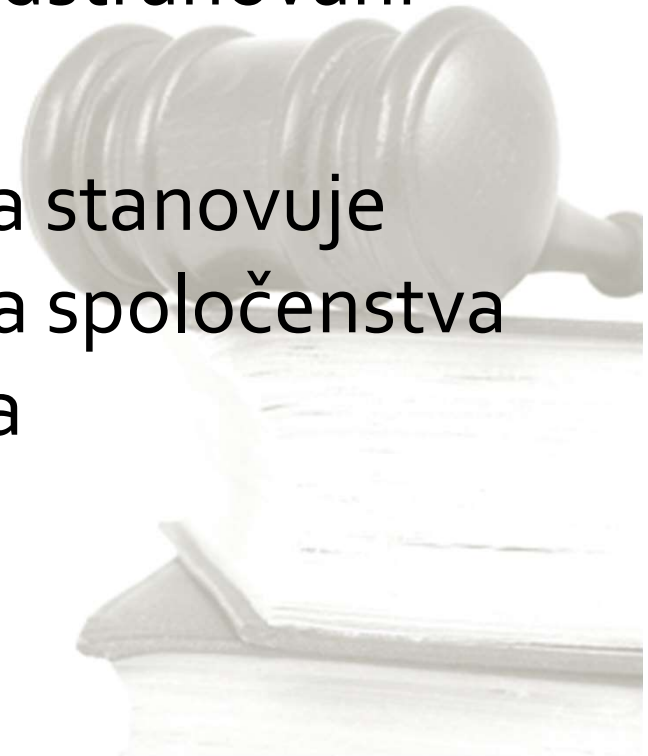

C-529/15 *Folk* (I)

Relevantné právo EÚ:

- smernica **2004/35/ES** o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd
- smernice **2000/60/ES**, ktorou sa stanovuje rámec pôsobnosti pre opatrenia spoločenstva v oblasti vodného hospodárstva

C-529/15 *Folk* (II)

O čo išlo:

- vodná elektrárň (VE) v Rakúsku – nespokojný rybár
- opakované a výrazné kolísanie vodnej hladiny
⇒ nadmerný úhyn rýb

Čo sa riešilo:

- časová uplatniteľnosť práva EÚ
- pojem „*environmentálna škoda*“
- (ne)možnosť rybára sťažovať sa
- právomoci a povinnosti vnútroštátneho súdu

C-529/15 *Folk* (III)

Čo na to SD:

- dopady na rieku po dátume na prebratie smernice 2004/35
  - **irelevantné** – VE povolená a spustená do prevádzky pred týmto dňom
- ⇒ smernica časovo uplatniteľná

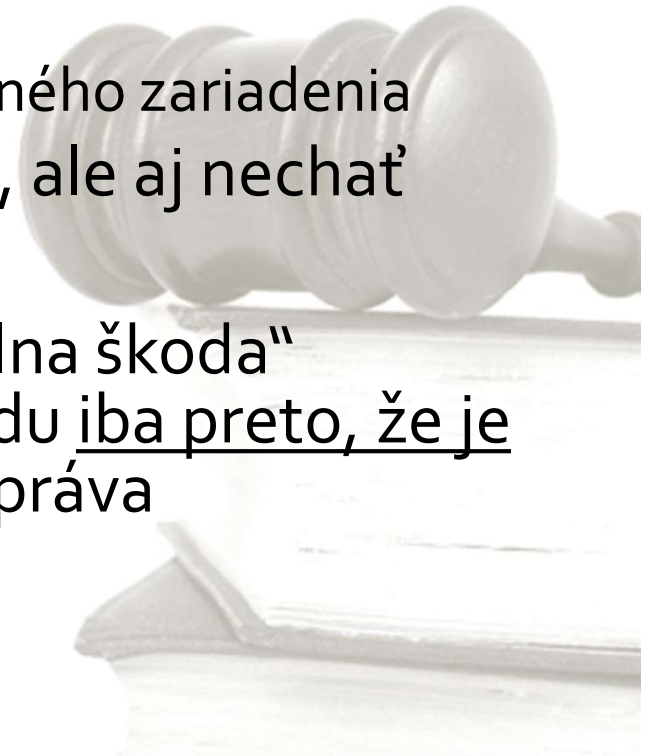

C-529/15 *Folk* (IV)

- akékoľvek zhoršenie vodných útvarov, či už z dôvodu zariadenia alebo z iného dôvodu [32]
- osobitne ak [33]
  - je to staršie zariadenie (nebolo povoľované podľa pravidiel smernice 2000/60) a
  - ide o výsledok bežného fungovania daného zariadenia
- nejde iba o otázku povoliť / nepovoliť, ale aj nechať povolené

⇒ spod definície pojmu „environmentálna škoda“ nemožno automaticky vyňať určitú škodu iba preto, že je krytá povolením podľa vnútroštátneho práva

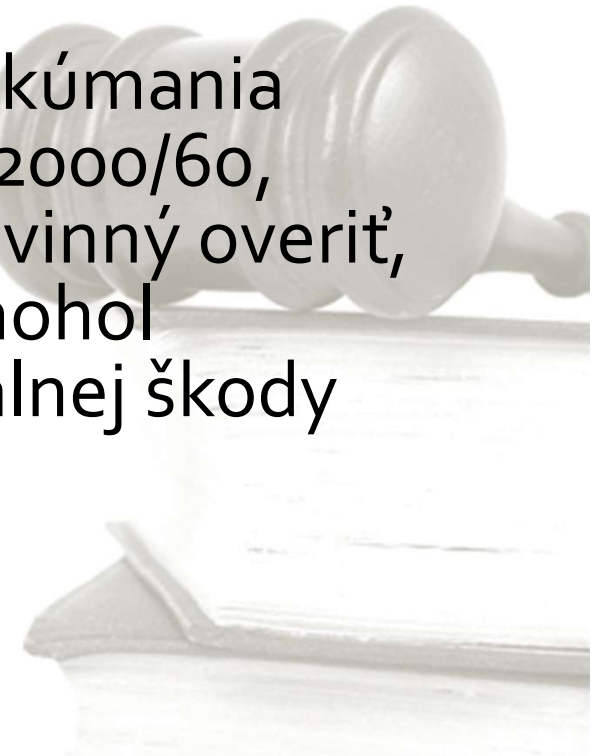

C-529/15 *Folk* (IV)

- súd má skúmať, či skúmal príslušný orgán
- ak nie, súd sa môže obmedziť na konštatovanie nezákonnosti [38]

⇒ ak bolo povolenie vydané bez preskúmania splnenia podmienok podľa smernice 2000/60, vnútroštátny súd sám osebe nie je povinný overiť, či sú dané podmienky splnené, aby mohol konštatovať existenciu environmentálnej škody v zmysle smernice 2004/35

C-529/15 *Folk* (V)

- tri kategórie osôb – ČŠ majú širokú mieru voľnej úvahy iba pri dvoch z nich [47]
  - vylúčene všetky osoby s rybárskym povolením = veľký počet jednotlivcov [48]
  - osoby priamo dotknuté [49]
- ⇒ je v rozpore so smernicou 2004/35/ES, keď držiteľovi rybárskeho povolenia nie je priznaná aktívna legitímácia na podanie žaloby vo veci environmentálnej škody

C-329/17 *Prenninger* (I)

Relevanté právo EÚ:

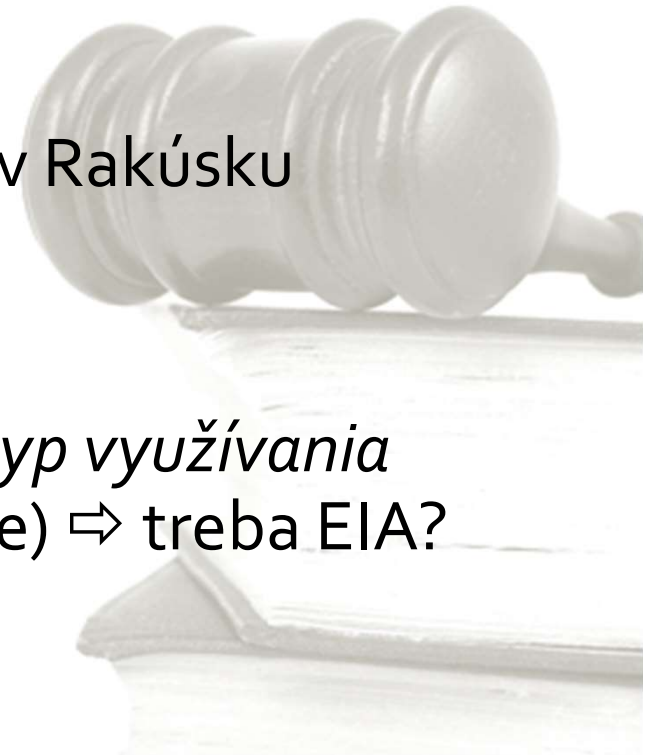
- smernica o **2011/92/EÚ** o posudzovaní vplyvov určitých verejných a súkromných projektov na životné prostredie (EIA)

O čo išlo:

- elektrické vedenie vysokého napätia v Rakúsku
- lesný priesek

Čo sa riešilo:

- „*odlesňovanie s cieľom zmeny na iný typ využívania územia*“? (b. 1 písm. d) príl. II smernice) ⇒ treba EIA?

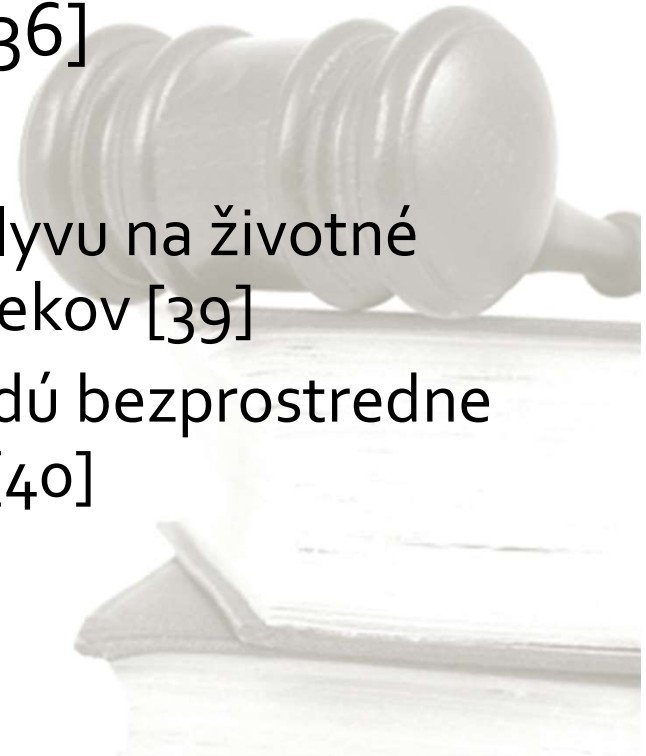

C-329/17 *Prenninger* (II)

Čo na to SD:

- **nový účel** dotknutých pozemkov [33]
- **rozsiahly** rozsah pôsobnosti / veľmi **široký** cieľ smernice (už skoršia judikatúra) [36]
- **☒ irelevantné**
  - snaha o dosiahnutie priaznivého vplyvu na životné prostredie umožnením tvorby priesekov [39]
  - skutočnosť, že vyrúbané stromy budú bezprostredne nahradené iným lesným porastom [40]

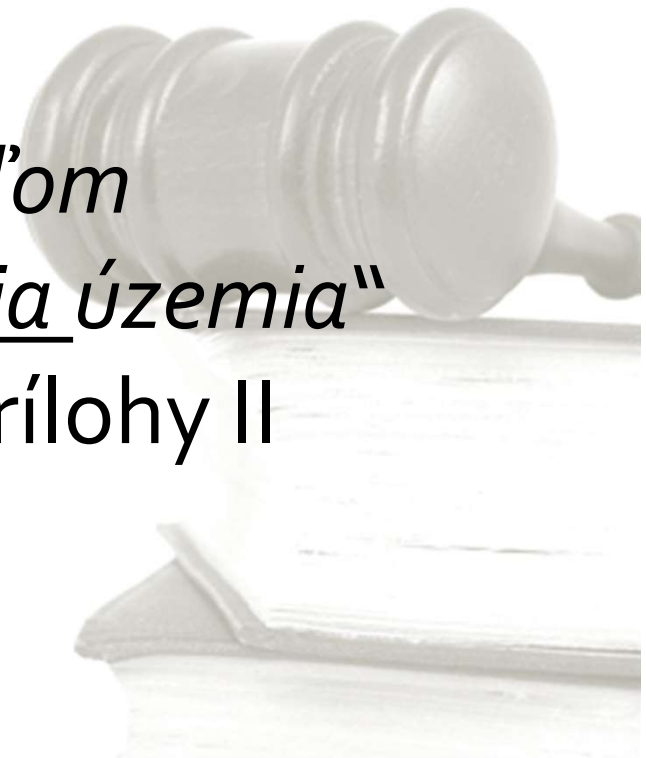
C-329/17 *Prenninger* (III)

lesný priesek
pre nadzemné elektrické vedenie

=

**„*odlesňovanie s cieľom*
*zmeny na iný typ využívania územia“***
v zmysle b. 1 písm. d) prílohy II
smernice o EIA

Ďakujem za pozornosť

michal@kianicka.name

Michal KIANIČKA

MichalKianicka

